

Informace o činnosti za druhé čtvrtletí roku 2017

Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

Obsah:

A. Počty podnětů, šetření	2
B. Činnost ochránce	3
B.1 Veřejná správa.....	3
B.1.1 Postup orgánů státní památkové péče (sp. zn. 3390/2017/VOP).....	3
B.1.2 Černé stavby v zahrádkářské osadě (sp. zn. 7936/2014/VOP)	3
B.1.3 Přípustnost audionahrávek v přestupkovém řízení (sp. zn. 4346/2016/VOP). 4	
B.1.4 Nekalá obchodní praktika formou reklamy šířené v denním tisku (sp. zn. 3964/2016/VOP)	5
B.2 Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	5
B.3 Ochrana před diskriminací	6
B.3.1 Poskytování finančního bonusu zaměstnancům, kteří po nabytí nároku na starobní důchod dobrovolně ukončí svůj pracovní poměr (sp. zn. 84/2016/DIS)	6
B.3.2 Cestovní pojištění pro těhotné ženy (sp. zn. 3939/2015/VOP).....	7
B.3.3 Poskytování stomatologické péče osobě s mentálním postižením (sp. zn. 6130/2015/VOP)	7
C. Legislativní doporučení a zvláštní oprávnění ochránce.....	8
C.1 Potvrzení nefunkčnosti systému VISAPOINT rozhodnutími Nejvyššího správního soudu.....	8
C.2 Přípomínky k Návrhu systémového řešení zabezpečení přesídlených krajanů	9

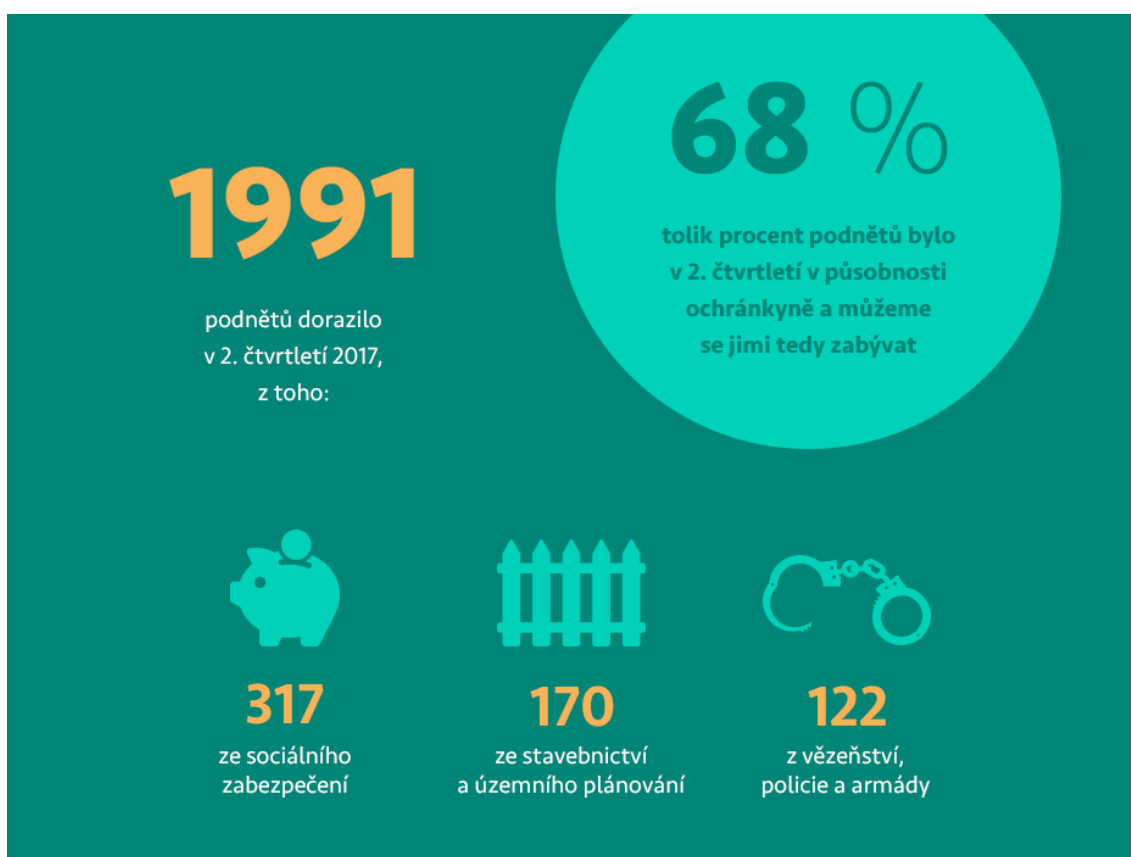
A. Počty podnětů, šetření

Ve druhém čtvrtletí roku 2017 mi bylo doručeno celkem **1991** podnětů, což je o **54** méně než ve stejném období loňského roku. Ve věcech, jimiž se podle zákona mohou zabývat, se na mne obrátilo 1373 osob, což je o 46 více než ve druhém čtvrtletí loňského roku. **Podíl podnětů v působnosti se zvýšil na 68 %** (celoroční průměr byl loni 66 %). Nejvíce podnětů se týkalo sociálního zabezpečení (317 podnětů), početně byla zastoupena i oblast stavebního řízení a územního plánování (170) a dále oblast vězeňství, policie a armády (122 podnětů).

Z celkového počtu doručených podnětů se v **68** případech objevila námitka nerovného zacházení ze strany veřejné správy a soukromých osob. Diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona se týkalo **56** podnětů. V **17** případech jsme také poskytli informace a analýzy týkající se diskriminace mezinárodním subjektům či vnitrostátním orgánům.

Ve druhém čtvrtletí jsme uskutečnili **5** systematických návštěv zařízení, v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. V oblasti sledování zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění jsme provedli monitoring **1989** rozhodnutí.

Počty podnětů ilustruje následující obrázek.

B. Činnost ochránce

B.1 Veřejná správa

B.1.1 Postup orgánů státní památkové péče (sp. zn. 3390/2017/VOP)

Z veřejně dostupných informačních zdrojů se můj zástupce dozvěděl o protestu řady občanů České Třebové proti stavbě, která zastiňuje objekt památkově chráněné rotundy Sv. Kateřiny. Občané se proti stavbě bránili podáním petice, v níž kritizovali, že stavba zastiňuje památku, která původně bývala dominantou kopce. Očekávali prostou přestavbu domku, stavební práce jsou ale mnohem rozsáhlejší. Chtěli proto obnovit stavební řízení o povolení stavby. Kritikům stavby se nelíbí, že rozestavěný dům nemá původní (vhodnější) valbovou střechu a že střešní lodžie výrazně přesahují obvodové zdivo.

Po prošetření věci dospěl můj zástupce k závěru, že orgán státní památkové péče pochybil tím, že své závazné stanovisko, v němž shledal stavebníkem navrhované stavební úpravy jako přípustné, nedostatečně odůvodnil a nevyrovnal se řádně se všemi výhradami, které proti projektu vyjádřil Národní památkový ústav zejména námitkou, že realizací stavby dojde v blízkých i dálkových pohledech k přímé konfrontaci s rotundou Sv. Kateřiny.

Ve zprávě o výsledku šetření zástupce rovněž zmínil, že účastníci územního a stavebního řízení nevyužili včas svých procesních práv včetně podání řádných opravných prostředků. V průběhu projednávání nevznegli proti stavbě žádné námítky, neseznámili se s obsahem spisu (včetně projektové dokumentace) a nevyužili ani možnosti odvolání proti stavebnímu povolení.

S přihlédnutím k tomu, že v současné době je finální podoba stavby, včetně problematických prvků v podobě změny tvaru střechy, masivních střešních vikýřů a před fasádu objektu vystupující lodžie, dána pravomocným a nepřezkoumatelným stavebním povolením, rozhodl se můj zástupce případ uzavřít a v šetření nepokračovat.

B.1.2 Černé stavby v zahrádkářské osadě (sp. zn. 7936/2014/VOP)

Na veřejného ochránce práv se obrátila stěžovatelka ve věci nepovolených staveb v zahrádkářské osadě v Brně-Medlánkách. Stěžovatelka upozorňovala na nečinnost stavebního úřadu ve vztahu k černým stavbám v sousedství a namítala naopak jeho až šikanózní postup vůči své osobě v souvisejícím sporu o umístění obytného přívěsu (karavanu) a dalších objektů na své nemovitosti.

Šetření mého zástupce potvrdilo, že došlo ze strany stavebního úřadu k bezdůvodným průtahům při řešení nepovolené stavební činnosti. Pochybení pak bylo konstatováno i v dalších aspektech činnosti stavebního úřadu, zejména šlo o nedůslednost jeho kroků vůči „černému“ stavebníkovi (včetně absence sankcionování), s tím související laxnost v úředních postupech (nedostatky kontrolních zjištění, protokolace, neověření projektové dokumentace) či naopak některé poněkud přehnané aktivity stavebního úřadu vůči stěžovatelce. Za problematické zástupce označil postupy stavebního úřadu spočívající v řešení nepovolené stavební činnosti, která zjevně tvoří jeden stavební záměr stavebníka na jeho pozemku, v oddělených řízeních, včetně doposud neakcentovaných konsekvencí,

kteří to může mít z hlediska územního plánování a využívání území (krajiny), popřípadě ochrany zemědělského půdního fondu, ochrany vod apod.

Můj zástupce rovněž upozornil, že i územní plánování samotné v městě Brně v obecném pohledu vykazuje dlouhodobě jisté deficity (zakonzervovanost, nepřipravenost reagovat na společenské změny), což přináší praxi problémy. Jak zdůraznil, je především v gesci magistrátu (viz § 5 odst. 6 stavebního zákona) spoluvytvářet předpoklady pro všestranný rozvoj předmětného územního celku, a v daném rámci také sledovat adekvátnost podmínek pro vyvážený rozvoj všech aktivit v území (včetně nezbytného akcelerování vyváženého stavebního rozvoje a tím zamezení „stavebního tlaku“ na rekreační lokality sídla a jeho bezprostředního okolí).

Po vydání zprávy o šetření stavební úřad i magistrát v postavení instančně nadřízeného orgánu vytykána pochybení v rámci dosavadních postupů reflektovaly a přislíbily se jich napříště vyvarovat. Ohledně nedůvodně zpochybňovaných staveb na pozemcích stěžovatelky tak vůči ní nebudou činit další úřední kroky, naopak správné řízení týkající se nepovolených staveb v jejím sousedství pokračují a úřady činí nezbytné procesní kroky s tím, že stěžovatelka je účastníkem daných řízení se všemi z toho vyplývajícími právy. Můj zástupce tedy své šetření uzavřel.

B.1.3 Přípustnost audionahrávek v přestupkovém řízení (sp. zn. 4346/2016/VOP)

Stěžovatel nesouhlasil s postupem Komise pro projednávání přestupků města Šlapanice a Krajského úřadu Jihomoravského kraje v přestupkové věci jeho manželky (urážky na cti, schválnosti a jiné hrubé jednání); stěžovatel měl v řízení postavení navrhovatele. Přestupková komise řízení ohledně většiny skutků zastavila z důvodu neprokázání skutků, a to proto, že neshledala přípustnými audionahrávky, jimiž chtěl stěžovatel prokázat údajné protiprávní jednání manželky.

Můj zástupce se ve svém šetření zaměřil na otázku (ne)přípustnosti nahrávek pořízených stěžovatelem jako důkazů v přestupkovém řízení. Ve zprávě o šetření shrnul praxi uplatňovanou za účinnosti starého občanského zákoníku (provádění třístupňového testu proporcionality) a učinil srovnání s aktuální právní úpravou ochrany osobnosti v novém občanském zákoníku. Dovedl, že nový občanský zákoník výslovně zakotvuje možnost prolomení práva na ochranu soukromí mj. v podobě pořízení zvukových či obrazových záznamů bez souhlasu zachycované osoby a jejich použití k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob. Tím je třeba rozumět použití těchto nahrávek mj. pro účely důkazní v různých řízeních, včetně přestupkového. Takový zásah do soukromí nicméně nesmí nepřiměřeně zasahovat do oprávněných zájmů člověka.

Zástupce přestupkové komisi (a potažmo i krajskému úřadu, který akceptoval argumentaci přestupkové komise ohledně nepřipustění nahrávek jako důkazů a odvolání stěžovatele zamítl) vytkl, že paušálně nepřipustila nahrávky jako důkazy s poukazem na jejich velký počet (celkem 11 nahrávek) a rozsah (nejdelší nahrávka má necelých 40 minut). Podle názoru zástupce měla přestupková komise v první řadě zkoumat, zda pořízené nahrávky slouží k ochraně práv či právem chráněných zájmů jiných osob (stěžovatele), a pokud ano, zda v konkrétních situacích nepřiměřeně nezasahovaly do oprávněných zájmů člověka (dalších členů rodiny stěžovatele). Můj zástupce dovedl, že počet nahrávek sám o sobě

nepředstavuje nepřiměřený zásah do těchto oprávněných zájmů; délka nahrávek v některých případech by však takovým zásahem být mohla. V těchto případech by nicméně bylo možno jako důkaz připustit pouze část nahrávky, která se přímo týká protiprávního jednání, jež je předmětem řízení. Zástupce rovněž konstatoval, že od otázky přípustnosti nahrávky je třeba odlišovat otázku prokazatelnosti protiprávního jednání na základě takové nahrávky (riziko případné úpravy nahrávky, prokázání doby a místa spáchání přestupku). V neposlední řadě zástupce dovedl, že pokud by stěžovatel plošně monitoroval soukromé hovory členů své rodiny bez jejich vědomí, aniž by k tomu v daném okamžiku existoval relevantní důvod, mohl by se dopustit přestupku proti občanskému soužití jiným hrubým jednáním.

Úřady měly určité výhrady k závěrům učiněným ve zprávě o šetření. Přesto přislíbily, že do budoucna budou více pozornosti věnovat odůvodnění toho, zda v konkrétním případě důkaz nahrávkou připustí či nikoliv, a to podle kritérií uvedených ve zprávě o šetření. Můj zástupce poté šetření ukončil.

Celá zpráva: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4976>

B.1.4 Nekalá obchodní praktika formou reklamy šířené v denním tisku (sp. zn. 3964/2016/VOP)

Na ochránce se obrátil stěžovatel se stížností na postup magistrátu při řešení jeho podnětu upozorňující na reklamy šířené v denním tisku, které jsou nekalou obchodní praktikou. Jednalo se o reklamu na kosmetický přípravek slibující trvalé odstranění problému křečových žil (nadto v inzerátu nebylo uvedeno nic víc, než telefon, kde je možné zboží objednat). Šetřením dospěl můj zástupce k závěru, že magistrát pochybil, když nesankcionoval šířitele reklamy, který společně se zadavatelem a zpracovatelem reklamy odpovídá nejen za způsob šíření reklamy, ale také za to, že jím šířená reklama není nekalou obchodní praktikou.

Ředitelka magistrátu závěry obsažené ve zprávě akceptovala. Magistrát z prohlášení šířitele reklamy zjistil, že není-li schopen posoudit obsah reklamy, požaduje od zadavatele reklamy tzv. „Slib odškodnění“, jehož součástí je potvrzení o pravdivosti obsahu reklamy a potvrzení souladu reklamy s platnými předpisy ČR. V případě reklamy na zmíněný kosmetický přípravek šířitel reklamy sdělil, že obdrželi od společnosti se sídlem v USA slib odškodnění, ve kterém deklaruje, že skutečnosti uvedené v reklamě jsou pravdivé a v souladu s právní úpravou regulace reklamy. Dle názoru ředitelky odboru není slib odškodnění dostatečně pádným důvodem pro vyvinění šířitele reklamy z odpovědnosti za šíření reklamy na příslušný přípravek. Magistrát poté zahájil se šířitelem reklamy správní řízení, což lze považovat za dostatečné opatření, a proto mohl můj zástupce šetření ukončit.

Celá zpráva: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4700>

B.2 Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

V rámci prevence špatného zacházení a dohledu nad omezováním osobní svobody provedli pověřeni zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) ve druhém čtvrtletí roku 2017 celkem 5 systematických návštěv zařízení a 6 sledování vyhoštění.

Provedením systematických návštěv **Psychiatrické nemocnice v Kroměříži a v Kosmonosích** jsem završila sérii systematických návštěv psychiatrických nemocnic se zaměřením na výkon ochranného léčení. Po vyhodnocení všech podkladů vypracuji souhrnnou zprávu z návštěv několika psychiatrických nemocnic. Pověření zaměstnanci Kanceláře dále provedli systematickou návštěvu **Vazební věznice v Olomouci**, se zaměřením na odsouzené vykonávající trest odnětí svobody, **Domova pro seniory Burešov ve Zlíně**, se zaměřením na péči o osoby s demencí, a **policejní cely** v Jičíně.

Pověření zaměstnanci provedli rovněž sledování vyhoštění (trestního i správního) cizinců umístěných ve Vazební věznici v Brně, Vazební věznici v Praze-Ruzyni, Zařízení pro zajištění cizinců ve Vyšních Lhotách a Zařízení pro zajištění cizinců Bálková na státní hranice území České republiky. V jednom případě sledovali průběh předání cizince z Příjímacího střediska Zastávka u Brna dle nařízení Dublin III a jeho vycestování z území na Letišti Václava Havla v Praze.

Uspořádala jsem **seminář pro veřejné opatrovníky** z Plzeňského a Královéhradeckého kraje, kterým zaměstnanci Kanceláře představili dobrou praxi výkonu opatrovnictví. Dále jsem uspořádala **seminář pro pracovníky v sociálních službách** z Plzeňského a Královéhradeckého kraje, kteří pečují o klienty domovů pro seniory či domovů se zvláštním režimem.

Prevenici špatného zacházení zajišťovali zaměstnanci oddělení dohledu rovněž prostřednictvím **svých prezentací o vězeňství pro studenty** Právnické fakulty Karlovy univerzity (tzv. Letní škola vězeňství) a Masarykovy univerzity (tzv. škola lidských práv). Zaměstnanci oddělení dohledu prezentovali poznatky rovněž na dalších seminářích **souvisejících s poskytováním sociálních služeb** (např. násilí v sociálních službách) či **institucionální péčí o děti** (zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc).

Naopak zaměstnanci oddělení dohledu **čerpali zkušenosti** v oblasti výkonu ústavní a ochranné výchovy na stáži ve Výchovném ústavu Moravský Krumlov a v oblasti sociálních služeb v domově pro osoby se zdravotním postižením Petrklíč v Olomouci. Ve Štrasburku a v Bělehradě se pak účastnili jednání evropské sítě národních preventivních mechanismů.

B.3 Ochrana před diskriminací

B.3.1 Poskytování finančního bonusu zaměstnancům, kteří po nabytí nároku na starobní důchod dobrovolně ukončí svůj pracovní poměr (sp. zn. 84/2016/DIS)

Obrátila se na mne ředitelka krajského úřadu (dále KÚ) s žádostí o vyjádření, zda plánované opatření KÚ pro zaměstnance, spočívající v zavedení systému poskytování odměny zaměstnancům, kteří dobrovolně ukončí svůj pracovní poměr po nabytí nároku na starobní důchod, může představovat porušení práva na rovné zacházení a zákaz diskriminace podle antidiskriminačního zákona.

Ve svém stanovisku jsem ji sdělila, že aby mohlo být konkrétní jednání vyhodnoceno jako diskriminační, musí jít o méně příznivé zacházení vůči skupině osob vymezené diskriminačním důvodem (zde věk). Lze se důvodně domnívat, že plánovaným opatřením nedojde k méně příznivému zacházení se zaměstnanci, kteří dosáhli nároku

na starobní důchod, avšak neodešli, ve srovnání s těmi, kteří dobrovolně odešli, v důsledku čehož splnili podmínky pro vyplacení odchodného. Dle mého názoru tedy zavedení opatření v podobě odchodného není ani v rozporu s ústavně zakotvenou zásadou rovného zacházení, ani s antidiskriminačním zákonem.

B.3.2 Cestovní pojištění pro těhotné ženy (sp. zn. 3939/2015/VOP)

Zabývala jsem se podáním stěžovatelky, která upozornila na praxi českých pojišťoven, které odmítají poskytovat cestovní pojištění těhotným ženám. Přála si změnu do budoucna, neboť svou situaci vyřešila pojištěním u zahraniční pojišťovny. V rámci šetření se zjistilo, že problém nespočívá v odmítání pojištění, ale v pojistných podmínkách, které stanoví výluky pro těhotné ženy na všechna rizika spojená s těhotenstvím po dosažení 24., 26., resp. 28. týdne těhotenství, v jednom případě pojišťovna kryje všechna rizika do dvou měsíců před očekávaným termínem porodu.

Došla jsem k závěru, že z právní úpravy sice výslovně nevyplývá povinnost pojišťoven vytvářet zvláštní pojistné produkty zaměřené na těhotné ženy, stanovení výluk pro rizika spojená s těhotenstvím však musí být odůvodněno legitimním cílem a přiměřeností a nezbytností prostředků použitých k jeho dosažení. Proto je nutné, aby pojišťovny předložily konkrétní údaje, z nichž je možné dovodit zvýšené riziko pro pojišťovnu. Pojišťovny svou praxi odůvodnily pouze obecně. Protože konkrétní údaje nejsou k dispozici, není možné s jistotou dojít k závěru o diskriminaci. Zkoumání této otázky by mohlo být v budoucnu předmětem rozhodování soudů včetně Soudního dvora Evropské unie.

Jelikož některé pojišťovny stanoví výluky pro komplikace spojené s těhotenstvím plošně i pro těhotenství, která nastanou nebo jsou zjistitelná až po uzavření pojistné smlouvy, zabývala jsem se i touto otázkou. Došla jsem k závěru, že v takovém případě se jedná o přímou diskriminaci založenou na pohlaví. Protože se cestovní pojištění pravidelně vztahuje na jakoukoliv jinou náhlou změnu zdravotního stavu, došlo by v případě náhlých zdravotních komplikací spojených s těhotenstvím ke znevýhodnění, které přímo souvisí s pohlavím pojištěné osoby.

S dotazy k této problematice jsem se obrátila na Českou národní banku, která v praxi pojišťoven nespatřuje problém. Dále jsem se rozhodla uspořádat kulatý stůl s pojišťovnami, který byl zaměřen na férové nastavení pojistných podmínek nejen pro těhotné ženy, ale i pro osoby se zdravotním postižením a pro starší osoby. Se zástupci pojišťoven proběhla diskuze o případech námitek diskriminace při poskytování pojištění.

B.3.3 Poskytování stomatologické péče osobě s mentálním postižením (sp. zn. 6130/2015/VOP)

Zabývala jsem se podnětem matky-opatrovnice mladého muže s těžkým mentálním postižením. Ve své stížnosti vyjádřila nesouhlas s postupem zdravotnického zařízení – fakultní nemocnice („FN“), při poskytování zdravotní péče jejímu synovi. Syn stěžovatelky byl do FN odeslán, aby mu tam byl vytrhnut bolavý zub pod narkózou poté, co se nenechal ošetřit svým stomatologem. Při zákroku v celkové anestezii nakonec

lékaři muži vytrhli celkem šest zubů, to celé dle sdělení stěžovatelky navíc bez jejího předchozího souhlasu.

Jelikož z podání stěžovatelky vyvstalo podezření na méně příznivé zacházení s jejím synem z důvodu zdravotního postižení, rozhodla jsem se záležitost prověřit. Protože i přes upozornění nevyužila stěžovatelka možnosti obrátit se se stížností na postup zdravotnického zařízení ke krajskému úřadu, zaměřila jsem se při svém prověřování pouze na otázku možné diskriminace ze strany FN a oslovila k vyjádření ředitele FN. Ten sdělil, že v případě „nespolupracujících“ pacientů, jakým byl i syn stěžovatelky, je detailní vyšetření se stanovením definitivního plánu ošetření možné až po jejich uvedení do celkové anestezie. V případě stěžovatelčina syna bylo před operací provedeno orientační klinické vyšetření, z detailního vyšetření na sále pak vyplynula potřeba vytrhnutí více zubů. Dle slov ředitele FN není medicínsky ani organizačně přípustné, aby lékař pacienta uspal, vyšetřil, poté plán léčby konzultoval se zákonným zástupcem a následně pacienta znovu uspal a ošetřil. Z toho důvodu dostává v obdobných případech zákonný zástupce před zákrokem informace o pravděpodobném rozsahu ošetření se zdůrazněním nutnosti vyšší radikality, směřující k eliminaci rizika následných komplikací. Takto ústně i písemně obdržela dle vyjádření ředitele potřebné informace i stěžovatelka.

V daném případě zůstalo nevyjasněno, jakým způsobem byla stěžovatelka před synovým zákrokem informována o předpokládaném ošetření (tvrzení stěžovatelky a ředitele FN se rozcházejí, zdravotnickou dokumentaci nemám k dispozici). Lze mít rovněž pochybnosti ohledně některých sdělení ředitele FN (zejména je možné pochybovat, zda skutečně není možné – kupříkladu formou krátkého telefonátu v průběhu operace bez nutného přerušování anestezie – zajistit náležité informování pacientova opatrovníka v situaci, kdy se v průběhu operace ukáže potřeba provedení více invazivního zákroku). Ze shromážděných podkladů však nebylo možné prokázat, že by postup FN vůči stěžovatelčinu synovi byl motivován jeho zdravotním postižením a že by se tak FN prokazatelně dopustila diskriminace.

Na základě stěžovatelčina podnětu jsem se rozhodla více zaměřit na problémy, s nimiž se setkávají osoby s postižením v přístupu ke zdravotní péči. Prostřednictvím jednání s vybranými neziskovými organizacemi, zástupci České stomatologické komory, pojišťovny, krajskými úřady či Ministerstvem zdravotnictví bych chtěla odhalit ty nejpálčivější problémy a postupně se zasazovat o jejich zmírnění/odstranění.

C. Legislativní doporučení a zvláštní oprávnění ochránce

C.1 Potvrzení nefunkčnosti systému VISAPPOINT rozhodnutími Nejvyššího správního soudu

Poznatků z činnosti ochránce využil aktuálně Nejvyšší správní soud v několika svých rozhodnutích.

V rozsudku ze dne 26. dubna 2017, sp. zn. 3 Azs 237/2016 Nejvyšší správní soud odkázal na výsledky monitoringu fungování systému Visapoint ve Vietnamu, který dlouhodobě provádějí pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv, a odůvodnil jimi svůj závěr ohledně dlouhodobé nemožnosti registrace v systému Visapoint pro podání žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny na Zastupitelském úřadu České republiky v Hanoji.

Na **poznatky ochránce ohledně fungování systému Visapoint pak nejnověji odkázal rovněž rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu** ze dne 30. května 2017, sp. zn. 10 Azs 153/2016. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu konstatoval, že **jádrem problému je samotný systém Visapoint**, přes který není možné získat termíny k podání žádosti. Ministerstvo zahraničních věcí a ambasády ve Vietnamu a na Ukrajině žadatelům znemožňují podat si žádost o povolení k dlouhodobému pobytu. Žadatelé jsou systémem Visapoint v podstatě nuceni obracet se na černý trh. Na tento problém upozorňuje ochránce již několik let.

C.2 Připomínky k Návrhu systémového řešení zabezpečení přesídlených krajanů

Krajané jsou **cizinci s prokázaným českým původem**, kteří do České republiky přišli převážně z postsovětských republik, přičemž jejichž přesídlení realizovala vláda České republiky jako humanitární pomoc. Při nabídce přesídlení české státní orgány krajanům přislíbily zajistit přiměřenou životní úroveň včetně zabezpečení ve stáří, v invaliditě či při ztrátě živitele, které se v době přesídlení druhé a třetí vlny krajanů z nástupnických států Sovětského svazu řídilo Dohodou mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik č. 116/1960 Sb. Tito krajané tedy dle tehdy platného práva očekávali, že jim budou přiznány české důchody za všechny doby pojištění, které získali na území dnešní České republiky a v Sovětském svazu. Česká republika však poté, co přestala používat předmětnou dohodu vůči jednotlivým nástupnickým státům, neřešila sociální zabezpečení osob dotčených (a postižených) ukončením její aplikace. Je třeba zdůraznit, že **krajané měli** na základě informací, jež jim státní orgány České republiky sdělily před jejich přesídlením, **legitimní očekávání**, že jim český stát zajistí přiměřené zabezpečení v nepříznivých sociálních situacích. Přesto se tak nestalo.

Vítám proto, že Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra **připravilo věcný návrh systémového řešení** přiměřeného zabezpečení ve stáří a v invaliditě krajanů, neboť jejich aktuální sociální situace je značně tíživá. **Celkovou navrhovanou koncepci hodnotím kladně.**

Své připomínky jsem nicméně uplatnila k výši tzv. „příspěvku krajanovi“ a k některým podmínkám pro jeho nárok.

V Brně dne 21. července 2017

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv